

Ám Sát GS Nguyễn Văn Bông: Chuyện Cũ, Ý Nghĩa Mới

Nguyễn Văn Tuấn

Cách đây đúng 40 năm một chính khách miền Nam tên là Nguyễn Văn Bông bị ám sát chết. Khoảng 10 năm trước câu chuyện ông bị ám sát được tiết lộ, và nay câu chuyện đó được tiết lộ một lần nữa trên Dân Việt qua lời thuật của chính người chủ mưu (*"Tôi ám sát người sắp làm thủ tướng Sài Gòn"*). Đặt trong bối cảnh ngày nay khi Việt Nam đang chống khủng bố, câu chuyện này thật là ... khó nuốt (hay nói theo tiếng Anh là distasteful). Khó hiểu nổi tại sao báo chí Việt Nam có vẻ thích ca ngợi những chuyện bạo động như thế này.

Ngày 30/4/2011 có đến hai bài báo đáng chú ý. Bài thứ nhất là *"Chân dung nữ du kích từng mưu sát Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu"* đăng trên Dân Trí kể về chuyện mưu sát ông Nguyễn Văn Thiệu. Nhưng bài đó không "nổi" bằng bài *"Tôi ám sát người sắp làm thủ tướng Sài Gòn"* đăng trên Dân Việt kể lại tình tiết chung quanh việc giết chết Giáo sư Nguyễn Văn Bông. Ngày mà nói theo

nguyên thủ tướng Võ Văn Kiệt là có triệu người vui bên cạnh triệu người buồn mà có những bài báo mang tính bạo động, chết chóc như thế thì quả là khó đọc, nhất là trong lúc Việt Nam đang chống khủng bố. Nhưng bài báo thứ hai khơi dậy lịch sử của một thời đầy biến động ở miền Nam có liên quan đến nhân vật Nguyễn Văn Bông.

GS. Nguyễn Văn Bông (1929-1971)

Có lẽ cần phải có vài dòng về thân thế của ông Nguyễn Văn Bông. Ngày xưa, khi tôi lớn lên thì chỉ nghe nhiều về ông, chứ chẳng biết chi tiết thân thế ra sao, nên bây giờ phải nhờ đến wikipedia vậy. Theo wikipedia, ông sinh ngày 2/6/1929 tại Gò Công (Tiền Giang) trong một gia đình lao động. Ông nổi tiếng là một học sinh học giỏi và tự lập. Năm 12 tuổi đã tự làm những nghề như sửa xe đạp, phụ đánh máy, quét dọn trường học để kiếm tiền đi học (vì cha mẹ li dị). Ông tự đi du học bên Pháp, tốt nghiệp với bằng tú tài, cử nhân luật từ Đại học Sorbonne (1956), tiến sĩ chính trị học (1960), thạc sĩ công pháp quốc tế (1962). Ông về nước dạy học, và sau này giữ chức viện trưởng Học viện Quốc gia Hành chính (thời ông Thiệu). Cuối năm 1968 ông làm chính trị, thành lập Phong trào Quốc gia cấp tiến, một tổ chức đối lập với chính phủ của tổng thống Nguyễn Văn Thiệu. Ông bị mưu sát lần đầu vào năm 1968, nhưng đến lần 2 (1971) ông bị ám sát chết lúc mới 42 tuổi. GS Nguyễn Văn Bông qua đời để lại vợ mới 30 tuổi, hai trai và một gái. Sau 1975, vợ ông là Lê Thị Thu Vân, còn gọi là "Cô Út" (người ông gặp ở Paris) bà tái giá với một nhà ngoại giao Mỹ là Lacy Wright, và lấy tên mới là Jackie Bông Wright. Sau này bà có viết và xuất bản một cuốn sách giống như hồi ký có tựa đề là *Autumn Cloud: From Vietnamese War Widow to American Activist* (Mây mùa thu: từ một góa phụ chiến tranh đến một người hoạt động xã hội).

Lúc mới nghe tin ông bị ám sát, phu nhân ông là bà Thu Vân tố cáo thủ tướng Trần Thiện Khiêm là thủ phạm giết hại chồng bà. Lời tố cáo này xuất phát từ suy luận rằng GS Nguyễn Văn Bông đã nhận lời làm thủ tướng trong chính phủ Nguyễn Văn Thiệu (và thế là ngăn chặn bước đường công danh của ông Trần Thiện Khiêm – người sau này là thủ tướng). Thế nhưng bà Thu Vân đã sai. Người ám sát GS Nguyễn Văn Bông là Vũ Quang Hùng, tức tác giả bài viết dưới đây. Vũ Quang Hùng, theo như một nguồn tin, lúc đó là sinh viên năm thứ ba Đại học Khoa Học Sài Gòn và là thành viên của tổ trinh sát vũ trang của Ban An Ninh T4. Còn người ngồi sau xe honda là Lê Văn Châu như trong bài báo tường thuật là trung úy quân đội VNCH nhưng đồng thời cũng là cơ sở của An Ninh T4. Nhưng chi tiết về cuộc ám sát thì chỉ mới tiết lộ gần đây, nhất là qua bài báo tuần này.

Theo lời kể trên Dân Việt thì hai người trinh sát giết ông bằng cách ném cái cặp da chứa chất nổ và lựu đạn dưới gầm xe của ông đang ngừng tại đèn đỏ ngã tư Cao Thắng – Phan Thanh Giản. Giáo sư Nguyễn Văn Bông chết tại chỗ cùng những người thân cận ông (3 vệ sĩ và 1 tài xế).

Không thấy trong bài viết tại sao người ta phải giết một vị trí thức như thế. Trong bài báo trên Dân Việt không thấy nêu lý do phải hạ sát ông Nguyễn Văn Bông, mà chỉ có những lời kể về kế hoạch thủ tiêu ông. Không biết các bạn thì sao, chứ tôi đọc bài này dù chỉ là muốn tò mò tìm hiểu nhưng vẫn thấy nói theo tiếng Anh là distasteful quá. Người đọc thử đặt mình trong vai trò con hay bà con của Giáo sư Nguyễn Văn Bông, người đọc sẽ nghĩ gì? Cướp đi sinh mạng của một người là một hành động khó mà ca ngợi được, huống chi đây là một việc giết người có toan tính cẩn thận.

Câu chuyện ám sát Gs Nguyễn Văn Bông làm tôi nhớ đến chuyện ám sát dân biểu John Newman ở Sydney. Câu chuyện hơi dài, nhưng tôi tóm tắt theo cách hiểu của tôi. Ông Ngô Cảnh Phương (sinh năm 1954) là một người Việt tị nạn ở Úc, sau một thời gian làm ăn, ông cũng khá thành công và có tiền. Ông tham gia chính trường địa phương, trở thành đảng viên của Đảng Lao Động, và có ý định ra tranh cử dân biểu. Đối thủ của ông là John Newman (một di dân từ Đông Âu), đương kim dân biểu, cũng là người của Đảng Lao Động. Hai người không ưa nhau. Nhưng ông Ngô Cảnh Phương có xu hướng thắng thế hơn Newman, và vì thế ông Newman rất sợ mất ghế. Đêm 5/9/1994, John Newman bị bắn chết tại nhà sau khi tham dự một phiên họp của chi bộ đảng Lao Động, trở về.

Ông Ngô Cảnh Phương

Cảnh sát nghi ông Ngô cảnh Phương lúc đó là nghị viên của Hội Đồng Thành Phố Fairfield (nghị viên cũng giống như chức hội đồng huyện vậy) là người chủ mưu cuộc ám sát. Sau nhiều điều tra, tốn rất nhiều tiền, đến ngày 13/3/1998, cảnh sát bắt ông Phương và hai người khác là Đào Quang và Trần Văn Tuấn. Sau đó là một loạt phiên tòa với nhiều tình tiết bất thường, ngày 29/6/2001 ông bị tuyên án tù chung thân vì tội mưu sát, nhưng Đào Quang và Trần Văn Tuấn thì được tha bổng.

Cần nói thêm rằng, cảnh sát không hề tìm được bằng chứng để kết tội ông Phương, họ chỉ kết tội ông mưu sát, còn kẻ cầm súng bắn thì cho đến nay vẫn chưa biết là ai! Năm 2004, nhiều người Úc bênh ông Phương trưng bày bằng chứng và đòi hỏi phải xử lại, nhưng tòa vẫn kết án ông Phương. Đến năm 2008, những người Úc ủng hộ ông Phương một lần nữa đệ đơn kháng án, và tòa lại phải xử tiếp, và đến năm 2009 thì vẫn y án. Câu chuyện cho thấy ở Úc (hay bất cứ một nước nào có luật pháp nghiêm chỉnh cũng vậy) giết người hay mưu sát là một tội rất nghiêm trọng. Không thể biện minh việc mưu sát bằng lập luận đối lập chính trị.

Chính trường Việt Nam thì có rất nhiều vụ mưu sát và ám sát. Cả hai phe đều dính dáng vào những hành động giết người. Cơ quan tình báo CIA cũng thế. Nhưng có cái khác là CIA thì giữ kín mít những chi tiết giết người của họ, còn Việt Nam thì có vẻ “vô tư” công bố những tình tiết giết người! Đạo đức làm người không cho ai gây hại đến người khác huống chi là giết người. Đọc qua lời kể trên Dân Việt của người chủ mưu, chúng ta dễ dàng thấy đội ám sát lên kế hoạch rất kỹ, chính xác đến từng giây phút. Tính chính xác của họ thật đáng nể. Nhưng chỉ có điều tính chính xác đó đáng lẽ nên phục vụ cho khoa học thì tốt hơn là để cướp đi sinh mạng của một người trí thức.

Ở nước ta có một nghịch lý: những sự kiện đáng được bạch hóa thì không được bạch hóa, ngược lại có những sự kiện không cần bạch hóa (vì rất dễ làm đau lòng nhiều người) nhưng lại được bạch hóa như là một cách xưng tụng! Có những điều nên để cho đi vào quên lãng chứ không nên nhắc đi nhắc lại như là một kỳ tích. Khôi lại sự việc ám hại người chỉ làm đau lòng thân nhân của người kém may mắn. Người bị sát hại đã về bên kia thế giới, và người sát hại cũng chắc qua tuổi lục tuần và gần đất xa trời, tức ở độ tuổi bao dung hơn. Chỉ hy vọng những tình tiết giết người như thế không còn xuất hiện trên báo chí nữa. Một khi sát hại được dùng như là một phương tiện để đạt được mục tiêu, thì mục tiêu đó chẳng có gì là cao cả.

Nguyễn Văn Tuấn
(Tuan's blog)

Giáo sư Nguyễn Văn Bông qua lời kể của tác giả Trần Văn Chi

Những ai may mắn gần gũi với Nguyễn Văn Bông chắc còn nhớ lúc mới về Sài Gòn, còn ở tạm tại một khách sạn nhỏ trên đường Kỳ Đồng, ông thạc sĩ độc thân, đẹp trai hồn nhiên mặc chiếc áo thun rách 3 lỗ ra tiếp đón bà con bạn bè đến mừng! Nguyễn Văn Bông mộc mạc, thiết tha, đơn giản, là con người “trước sao, sau vậy”. Rồi ông được mời giảng dạy chánh thức tại đại Học Luật Khoa Saigon, đến 15 Tháng Mười Một năm 1964 được cử làm viện trưởng Học Viện Quốc Gia Hành Chánh, Nguyễn Văn Bông vẫn vậy.

Đối diện với ông trên bộ ghế salon bằng gỗ cũ kỹ tại căn nhà của ông do nhà nước cấp, trước trường Nữ Trung Học Gia Long vào thập niên 70, tôi nói chuyện với ông như người anh em, người đồng hương, người “bạn tri kỷ”, dầu tôi với ông cách biệt tuổi tác và địa vị. Đó là cái lớn của Nguyễn Văn Bông mà tôi ít tìm thấy nơi những tri thức cũng như chánh khách mà tôi hân hạnh tiếp xúc lúc bấy giờ. Làm viện trưởng Học Viện Quốc Gia Hành Chánh, nơi đào tạo những con người lãnh đạo đất nước, những ông chủ quận, chủ tỉnh, quan chức cao cấp... nhưng Nguyễn Văn Bông không coi mình là quan chức. Ông trước sau chỉ là người thầy, người anh, người bạn với mọi người kể cả học trò của ông.

Ông Nguyễn Văn Bông từ Pháp về nước lúc tình hình chánh trị ở miền Nam Việt Nam đang trong thời kỳ xáo trộn: 18 trí thức nhóm Tự Do Tiến Bộ bị đàn áp, do ngày 26 Tháng Tư năm 1960 nhóm này cho phổ biến tuyên ngôn yêu cầu chánh phủ cải tổ; Phật Giáo chống lại chánh sách kỳ thị tôn giáo của chính quyền Ngô Đình Diệm lên cao điểm với vụ tự thiêu của Hòa Thượng Thích Quảng Đức tại ngã tư Lê Văn Duyệt- Phan Đình Phùng lúc 11 giữa trưa ngày 11 Tháng Sáu năm 1963...

Nguyễn Văn Bông dầu được chánh quyền mời về, nhưng ông không e dè đăng đàn thuyết trình đề tài “Đổi lập chánh trị trong chế độ dân chủ” ngày 1 Tháng Tám năm 1963, nhân buổi lễ khai giảng năm học, trước cử tọa gồm viện trưởng, khoa trưởng, giáo sư cùng hàng ngàn sinh viên. Không kể nội dung bài thuyết trình, thái độ của người thầy Nguyễn Văn Bông đã làm cho sinh viên cùng đồng sự của ông nể trọng, kính phục. Đó là đức độ kẻ sĩ. Và mấy ai làm được? Ông không chọn thái độ ở ẩn như Phan Văn Trị, từ quan như Vũ Văn Mẫu. Lối xuất xử của Nguyễn Văn Bông làm cho ông trở thành con người nổi trội bấy giờ.

Sau Cách Mạng 1 Tháng Mười Một, ông đảm nhận các chức vụ viện trưởng Học Viện Quốc Gia Hành Chánh, cố vấn cho Tối Cao Pháp Viện, ủy viên Hội Đồng Quản Trị Ngân Hàng Quốc Gia Việt Nam. Tới lúc này ông Viện Trưởng Nguyễn Văn Bông vẫn thường về quê, tìm món khô “hắc cầy”, món ngon đặc sản Vàm Láng của ông. Nghe ông thích thú kể chuyện con hắc cầy, chuyện làm gỏi da cá đuối mà tưởng chừng đang nói chuyện với lão nông, hay người đánh cá. Cung cách Nguyễn Văn Bông đã thu hút mọi người và làm mọi người đến với ông. Rồi ông được mời hoạt động, làm chánh trị, bởi anh em thấy ở ông cái đức độ của con người lãnh tụ thật sự, có tấm lòng, có cái Tâm. Ông làm chánh trị như nhà tu hành thiền.